

کاتبان دفاع مقدس

نگاهی به کوشش‌های

حسین اردستانی، محمد درودیان، حمید داودآبادی و ابراهیم حاج‌محمدزاده

سید مرتضی آوینی

۱

۲۱ شهریور ۱۳۲۶
۲۰ فروردین ۱۳۷۲

او کارگردان فیلم مستند و روزنامه‌نگار حوزه فرهنگی بود. مجموعه فیلم‌های مستند تلویزیونی او درباره دفاع مقدس و جنگ ایران و عراق با نام روایت فتح شناخته شده است. او در حال بررسی لوکیشن فیلم مستند شهری در آسمان، به همراه محمد سعید یزدان‌پرست با مین برخورد کرد و بر اثر اصابت ترکش مین باقی‌مانده از جنگ ایران و عراق به شهادت رسید.

رسول ملاقلی‌پور

۲

۱۷ شهریور ۱۳۳۴
۱۵ اسفند ۱۳۸۵

او کارگردان، تهیه‌کننده و فیلم‌نامه‌نویس بود. رسول ملاقلی‌پور، از کارگردانان مطرح سینمای دفاع مقدس بود و توانست با فیلم درخشان و به‌یادماندنی «پرواز در شب»، سیمرغ بلورین بهترین فیلم را از جشنواره فیلم فجر دریافت کند. شایان ذکر است، پس از فوت ملاقلی‌پور نشان افتخار جهادگر عرصه فرهنگ و هنر برای یک عمر فعالیت به خانواده او اهدا شد.

حسین اردستانی

۳

۱۳۲۸ خروشیدی
۵ فروردین ۱۳۹۶

او از سال ۱۳۶۲ از سوی دفتر سیاسی سپاه به‌عنوان راوی صحنه‌های نبرد عازم جبهه‌های جنگ شد و اولین تجربه راوی‌گری را در عملیات والفجر مقدماتی، در سپاه سوم صاحب‌الزمان (عج) و لشکر ۱۴ امام حسین (ع) به دست آورد. حسن اردستانی سپس به قرارگاه قدس، نزد عزیز جعفری - سرلشکر محمدعلی جعفری - رفت و سپس راوی قرارگاه خاتم شد و راوی‌گری را تا پایان جنگ ادامه داد.

علی محمودی
نویسنده

دفاع مقدس واقعه مهم تاریخ معاصر ایران است که در تحولات منطقه‌ای و جهانی تاثیر شگرفی به‌جا گذاشته است. از بدو پیروزی انقلاب اسلامی، محققان و صاحب‌نظران مراکز علمی و امنیتی غرب تلاش‌های پیگیری جهت بررسی ابعاد و پیامدهای انقلاب اسلامی آغاز کردند. جنگ تحمیلی عراق علیه ایران و دفاع مقدس مردم ایران، در واقع ادامه انقلاب اسلامی بود. همان مردمی که انقلاب اسلامی را به پیروزی رسانده بودند و در سپیده‌دم پیروزی، دفاع از مرزهای ایران را با گوشت و خون و دندان بر عهده گرفتند. کوشندگانی از همان نسل که دفاع از کیان اسلامی را بر عهده گرفتند، پس از اتمام جنگ گام در تدوین و نگارش تاریخ دفاع مقدس گذاشتند. چه دیروز و چه امروز، آن‌هایی را که دغدغه روایت از سال‌های جنگ تحمیلی داشته‌اند، به نام روایت‌گران دفاع مقدس می‌شناسیم. در این گزارش به چهار نفر از این روایت‌گران اشاره می‌کنیم:

***

سردار حسین اردستانی در سال‌های پس از جنگ با استفاده از اسناد دسته‌اولی که خود در تهیه آنها نقش موثر داشت، تحقیق و تالیف در حوزه جنگ تحمیلی را با رویکردی تحلیلی و عمیق کلید زد و برخی از جامع‌ترین مجموعه اسناد راهبردی تاریخ دفاع مقدس را شکل داد که «مبدا استراتژی نظامی ایران» و «تنبیه متجاوز»، از جمله این آثار برجسته مورخ باهوش تاریخ دفاع مقدس در حوزه تاریخ تحلیلی جنگ هستند. این چهره برجسته تاریخ دفاع مقدس، در سال ۱۳۸۶ مسئولیت مدیریت مرکز اسناد و تحقیقات دفاع مقدس (مرکز تحقیقات و مطالعات جنگ) را بر عهده گرفت و در طول این دوره ۱۰ ساله، تحولی چشمگیر در تولید آثار جدی مرتبط با جنگ تحمیلی به وجود آورد. دوره مدیریت دکتر اردستانی بر مرکز اسناد، دوران تکمیل پروژه‌های عظیم و ارزشمندی

همچون روزشمار جنگ و نبردها بود؛ به‌ویژه در این دوره، پروژه تاریخ شفاهی فرماندهان جنگ در ابعاد وسیع و با دقت و کیفیتی کم‌نظیر، شکل گرفت و تا حد زیادی به پیش رفت. کارنامه حسین اردستانی از دوران حضور مداوم در جبهه‌های جنگ، روایت‌گری و تحقیق و نهایتاً مدیریتی کارآمد و پویا، مشحون از خیر و حسنه است. ایام عید را با دیدی آسیب‌شناسانه در یادمان‌های جنگ گذراند و تا روز آخر حیات ۵۸ ساله خود دغدغه روایت صحیح، عقلانی و راهگشا از جنگ را داشت. مرحوم دکتر حسین اردستانی، از لحظه‌ای که وارد جبهه جنگ شد تا لحظه بدرود حیاتش که ناگهانی دچار حمله قلبی شد، دغدغه آرمان‌های بلند انقلاب اسلامی و دفاع مقدس را با خود به همراه داشت. او پای رسم کمیاب ایثار و ادب و شرافت ایستاد و دعوت حق را لبیک گفت و به یاران شهیدش پیوست که بیش از سه دهه راوی مجاهدت‌های‌شان بود.

***

مورخی ساده و بی‌ادعا که خودش اصرار دارد از او فقط با عنوان «محمد درودیان» نام برده شود، ولی هر کس در حوزه روایت‌گری و تاریخ‌نگاری و پژوهش جنگ دستی بر آتش دارد، می‌داند که کتاب‌ها، مقالات و سخنان او بن‌مایه و اساس بسیاری از مطالب منتشرشده در این حوزه هستند. محمد درودیان از جمله راویان نسل اول سپاه پاسداران انقلاب اسلامی است که از ابتدای تشکیل این مرکز در دفتر سیاسی سپاه در سال ۶۰، به‌همراه مرحوم ابراهیم حاجی‌محمدزاده و برخی افراد دیگر، در جریان آن قرار داشت. با آغاز جنگ درودیان به همراه محسن رشید، ابراهیم محمدزاده و هادی نخعی، اقدام به ایجاد تشکیلاتی برای ثبت و حفظ اطلاعات تاریخی جنگ کرد، که این فعالیت‌ها منجر به تأسیس مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ شد و بعدها به «مرکز

